

УДК 792.73:784].071.2.091(477)(045)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/74-2-9>

Світлана МАНЬКО,
orcid.org/0000-0001-7143-2597
кандидат мистецтвознавства,
завідувач кафедри естрадного та народного співу
Харківської державної академії культури
(Харків, Україна) lanarich@ukr.net

ПРОБЛЕМАТИКА ФОРМУВАННЯ РЕПЕРТУАРУ ВІДОМИМИ СУЧАСНИМИ УКРАЇНСЬКИМИ АВТОРАМИ-ВИКОНАВЦЯМИ НА ЕСТРАДІ

У статті аналізуються основні тенденції творчості вітчизняних авторів-виконавців, та визначено їх роль у формуванні музичної культури України на сучасному етапі. Діяльність естрадних виконавців розглянуто у контексті їх авторського внеску у сучасну музичну культуру України. Охарактеризовано специфіку авторської творчості артистів на прикладах композицій вітчизняних авторів-виконавців таких як: Олександр Пономарьов, Сергій Бабкін, Монатік, Джамала, Ірина Білик, Jerry Heil, Дзідзьо, гурти «Назва», «Антитіла».

У роботі застосовуються наступні загальні й спеціальні методи: а саме метод порівняльно-аналітичний, структурно-функціональний, індукційний, та емпіричний. Всі означені методи дозволили більш комплексно розглянути проблематику статті та розкрити її завдання.

Проаналізовано творчий стиль-імідж артистів у авторських композиціях та їх специфічні особисті виконавські вокальні прийоми і характерне інструментальне навантаження, що застосовується у авторських творах. Також, розглянуто індивідуальну подачу матеріалу і специфіку різних манер залежно від кожного конкретного виконавця. Визначено тенденції створення авторських композицій самими українськими артистами на сучасному етапі та простежено їх значення для масової аудиторії країни у сьогоденні. Підкреслено, що вітчизняні автори-виконавці у власному доробку втілюють близькі саме їм прийоми, тематику та стилістику, не підлаштовуючись під масову аудиторію і будь-який якісний продукт знаходить свого слухача і успішними можуть бути як змістовні твори, так і композиції розважального характеру.

Відзначено, що вітчизняні автори-виконавці використовують комплексно власний творчий почерк, що складається з конкретних виконавських специфічних прийомів, оригінальну манеру та подачу матеріалу, певну стилістику і емоційно-експресивне забарвлення.

Ключові слова: музична культура України, естрадне вокальне виконавство, вітчизняні естрадні артисти, автори-виконавці, репертуар.

Svitlana MANKO,
orcid.org/0000-0001-7143-2597
Ph.D. in History of Arts,
Head of Department of Variety and Folk Singing
Kharkiv State Academy of Culture
(Kharkiv, Ukraine) lanarich@ukr.net

PROBLEMS OF REPERTOIRE FORMATION BY WELL-KNOWN MODERN UKRAINIAN AUTHORS-SINGERS ON THE STAGE

The article analyzes the main trends in the creativity of domestic authors-singers and defines their role in formation of the musical culture of Ukraine at the modern stage. The activities of variety singers are considered in the context of their author's contribution to the modern musical culture of Ukraine. The author characterizes the specifics of the artists' creative work on the examples of compositions by domestic authors-singers such as: Oleksandr Ponomarov, Serhii Babkin, Monatik, Jamala, Iryna Bilyk, Jerry Heil, Dzigio, bands "Nazva", "Antytila".

The following general and special methods are used in the work: namely, the comparative-analytical, structural-functional, induction, and empirical methods. All of these methods made it possible to consider the issues of the article in a more comprehensive manner and to reveal its objectives.

The article analyzes the creative style-image of the artists in the author's compositions and their specific personal vocal performance techniques and the characteristic instrumental load used in the author's works. Also, the individual presentation of the material and the specifics of different manners depending on each particular singer are considered. The tendencies of creating original compositions by Ukrainian artists themselves at the modern stage are determined and their significance for the country's mass audience is traced in the present day. It is emphasized that domestic singers in their own heritage embody techniques, themes and stylistics that are close to them, without adapting to the mass audience, and any quality project finds its audience and both meaningful works and entertaining compositions can be successful.

It is noted that domestic authors-singers use their own creative handwriting in a comprehensive manner, consisting of specific performance techniques, original manner and presentation of material, a certain style and emotional and expressive coloring.

Key words: musical culture of Ukraine, variety vocal performance, national variety artists, authors-singers, repertoire.

Актуальність теми дослідження. Естрадні артисти у вітчизняній музичній культурі часто самостійно створюють композиції (слова та музику) для власного репертуару і це є дійсно популярною практикою на українській естраді. Співаки формують власний контент та діляться ним зі своєю аудиторією, застосовуючи індивідуальний творчий почерк, оригінальну манеру, подачу, близький стиль та особливе емоційне, змістовне та експресивне наповнення. Виконавці на сучасному етапі розвитку країни мають багато власних уподобань, думок і чітко формують змістовний і характерний саме для них «месідж» у близькій їм стилістиці, щоб запропонувати його своїй аудиторії. Дослідження проводиться згідно теми кафедри, а саме «Специфіка та тенденції сучасного естрадного вокального виконавства», що допомагає розширити діапазон знань відносно сучасної вітчизняної естради.

Постановка проблеми. Оскільки сучасна музична естрада знаходиться в постійному розвитку, а науковці переважно досліджують творчі здобутки вітчизняних виконавців за минулі десятиліття і рідко вивчається саме актуальний наразі період, завданням даної публікації є аналіз доробку українських артистів у контексті їх авторського внеску у сучасну музичну культуру України та виявлення тенденцій, які саме формуються на сучасному етапі розвитку країни у творчості вітчизняних авторів-виконавців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти вітчизняної естради безсумнівно привертають певну увагу дослідників останнім часом, адже її значення в музичній культурі України постійно зростає і його важко недооцінити. Так, науковець і відомий український композитор М. П. Мозговий (Мозговий, 2007), вивчаючи розвиток української естрадної пісні докладно простежив її становлення у власному дисертаційному дослідженні; науковець А. Ю. Власова (Власова, 2016) аналізувала сучасну вітчизняну пісню і її мову у культурологічному аспекті; також, естрадну українську пісню розглядали у власних дослідженнях такі науковці як: І. Г. Гатрич (Гатрич, 2020), Х. Охитва (Охитва, 2020), Н. Ю. Овсяннікова (Овсяннікова, 2022), О. Іщенко (Іщенко, 2022); колектив авторів (Drozhzhina, 2022) досліджували естрадне вокальне мистецтво в контексті інтеграції в суспільство майбутнього. Але не зважаючи на те, що науковці почали частіше звертатись до дослідження естрадної української пісні, проблематика функціонування творчості авторів-виконавців на українській естраді на сучасному етапі є не достатньо висвітленою в наукових публікаціях і потребує вивчення.

Метою статті є аналіз основних тенденцій творчості вітчизняних авторів-виконавців та визначення їх ролі у формуванні музичної культури України на сучасному етапі. Відповідно до зазначеної мети сформовані наступні завдання для нашого дослідження, а саме:

– проаналізувати діяльність естрадних виконавців у контексті їх авторського внеску у сучасну музичну культуру України;

– охарактеризувати специфіку авторської творчості на прикладах композицій вітчизняних виконавців;

– виявити тенденції створення авторських пісень самими українськими артистами на сучасному етапі та їх значення для масової аудиторії країни у сьогоднішні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійні поети та композитори, створюючи пісні на професійному рівні не завжди можуть передати в них близький виконавцю зміст, стиль та врахувати всі компоненти, які б хотів продемонструвати аудиторії конкретний відомий виконавець. Твори, що артисти втілюють на естраді мають бути відображенням саме їх світогляду, внутрішнього стану, як змістовно, емоційно, так і стилістично. Отже, відзначимо, що на українській естраді саме автор-виконавець, який вже має сформований індивідуальний стиль-імідж та творчий почерк часто прагне ділитися з власною аудиторією своїм оригінальним творчим здобутком, що створюється ним орієнтуючись саме на його аудиторію. Виходить, що творчість кожного автора-виконавця має свою характерну для нього специфіку, а публіка обирає ту музику, яка є близькою саме їй.

Якщо торкнутися, наприклад, творчості такого автора-виконавця, як Олександр Пономарьов, то він на своєму творчому шляху виконує переважно власні композиції впродовж всієї кар'єри, бо створює їх відповідно до свого смаку, діапазону голосу і манери виконання. Аранжування його композицій зазвичай мають розвернуту структуру з великою голосовою і насиченою інструментальною кульмінацією. Отже, Олександр отримав популярність завдяки професійному голосу і власним авторським композиціям, які він почав створювати ще під час навчання у київській Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського. Він, як автор-виконавець став продовжувачем плеяди українських ліричних авторів. Його лірика стала популярною досить швидко після того, як артист, що виконує власні композиції, прийняв участь у відомому конкурсі «Червона рута» у 1993 році. Його авторські твори такі, як «Я люблю тільки

тебе», «Неймовірна» є надзвичайно проникливими, в них голос Олександра розкривається з лірико-драматичного боку і для артиста у таких композиціях характерним є виконання другого куплету з приспівом на октаву вище з максимально потужною кульмінацією. Його композиції такі як: «Сам собі країна», «Заспіваймо пісню за Україну», «Україна перемаже» є дуже потужними в емоційному сенсі і несуть величезний заряд енергії і патріотизму, збагачуючи нашу музичну культуру змістовно і надаючи народу сили для перемоги.

Такий яскравий артист як Дзідзьо (Михайло Хома) теж створює власні треки як автор, але у продуманому і заздалегідь запланованому вдалому амплу. Тож, неабияка харизма та прості життєві оптимістичні тексти є безумовно близькими його широкій аудиторії. Артиста любить публіка за позитив і характерність його оригінального персонажа. Хоча по своїй суті Михайло Хома має більш академічний голос ніж аудиторія звикла чути від нього як від персонажа «Дзідзьо». Нещодавно Михайло Хома таки представив свій справжній голос разом з Олександром Пономарьовим у ліричній композиції авторства Олександра у академічній манері виконання на яку було відзнято їх спільний відеокліп «Пазли». Після цього аудиторія почула свого улюбленця по-новому, але проєкт з харизматичним виконавцем і далі продовжує активно функціонувати, адже публіка прийняла його і полюбила саме таким. Адже саме таких світлих оптимістичних композицій не вистачає в наш час.

Інша артистка з вищою академічною освітою Джамала також створює багато треків і як автор. Особливо важливою композицією її авторства на творчому шляху співачки стала без сумніву композиція «1944», яку Джамала виконала на Євробаченні, отримавши перемогу за цей трек. Пісня змістовна, адже тематика дуже болюча для виконавиці і піднімає складне питання про її предків кримських татар, яких було депортовано з Криму. Ця композиція дуже символічна і наразі перегукується зараз зі складною ситуацією в Україні. Джамала дійсно глибока особистість і вона у своєму доробку звикла піднімати складні теми і виконання їх теж має досконалу форму, подачу з імпровізаційними чуттєвими частинами що охоплюють великий діапазон, часто насичені напівтонами і є емоційно сильними. У композиціях Джамали аранжування дуже насичене і завжди відчувається як інструментальний, так і вокальний розвиток. Використання інструментів постійно різне, але воно підкреслює обрану тему та підсилює емо-

ційне напруження композиції. У треку «1944» вдало використовується такий інструмент як дудук, що особливо підкреслює драматизм твору. Манера співачки вбирає в себе як академічний, так і естрадно-джазовий вокал з фольклорними елементами. На українській естраді це без сумніву один з найпотужніших жіночих голосів і це та артистка, яка з допомогою творчості впливає на виховання у масової аудиторії духу патріотизму і справедливості. Її репертуар не має випадкових творів. Так, пісні Джамали мають фірмове якісне звучання і вона сама є автором більшості пісень зі свого репертуару. Отже, артистка сама формує свій стиль, технічність і сильний змістовний «месідж» який спрямований на масову аудиторію.

Стосовно артистки зовсім іншої за типажем, а саме Jerry Neil, яка також є автором усіх своїх треків, варто відзначити, що вона оригінальна і цікава по своєму. Так, її авторські композиції «Мрія», що стала символічною про сильну волю українського народу та трек «Teresa & Maria», який пройшов відбір на «Євробачення 2024» у виконанні Jerry Neil разом з реперкою Alyona Alyona, є дуже потужними в емоційному наповненні. Порівнювати артисток Джамалу і Jerry Neil не можна, адже виконавиці працюють у різних стилях, використовують кардинально відмінні манери і орієнтуються на різну масову аудиторію, але в цілому обидві авторки-виконавиці мають кожна по-своєму якісний контент, що самостійно формується ними в їхніх власних композиціях і відображає творчість артисток саме так, як вони себе хочуть бачити.

Якщо торкнутися творчості відомої вже десятки років співачки Ірини Білик, то також варто підкреслити, що вона є артисткою, яка виконує переважно свій авторський репертуар, адже в її доробок входять виключно композиції власного авторства. Підкреслимо що, якщо раніше в Ірини було багато пісень не українською, то останні роки тексти Ірина створює виключно рідною мовою. Пісні Ірини ліричні і теж по теплому зі змістом. Її акцент у творах завжди ставиться на душевність, тому при не великому діапазоні і без особливих технічних голосових тонкощів вона створює прості теплі життєві картинки, що максимально близькі багатьом людям. І саме на цьому і базується її неймовірна популярність що не зменшується десятиріччями.

В складному сьогоднішньому нашій країні багато вже відомих старих композицій починають оживати у суттєво оновлених версіях. Так, у багатьох творах повністю змінюється змістовна складова і текст переписується у новому ракурсі відносно подій, що відбуваються у нашій державі. Також,

багато пісень отримали мовну переадаптацію і композиція зазвучала по новому українською мовою. Яскравим прикладом змістовної переадаптації згідно сьогодення є трек Наталки Могилевської «Я кажу ні жадливій цій війні», який був всім відомим у довоєнні часи як «Місяць по небу ходить». Співачка під час війни обрала актуальний текст і пісня отримала нове дихання. Інший український артист Сергій Бабкін самостійно суттєво переробив власний відомий старий трек «Я солдат», змінивши повністю його текстову складову, додавши емоційного накалу і ще більш експресивнішого виконання. То ж, композиція зазвучала оновлено і вже українською мовою.

Такою ж знаковою і сильною піснею стала і композиція Сергія «Непробивна». Доречі всі нові композиції авторства Сергія Бабкіна теж україномовні і написані у близькій йому стилістиці з надихаючим змістом, що піднімає дух аудиторії. Сергій за освітою актор і змістовність та просте чуттєве виконання власних творів є його важливою рисою, адже за цю щирість, сенс, харизму і емоційність він і подобається власній аудиторії. Його аранжування не перенавантажено інструментальним наповненням, і акцентуація ставиться здебільшого на сенс і зміст композицій.

Варто підкреслити, що українські рок-гурти у складний період нашої країни створюють повні альбоми, близькі за змістом аудиторії, підтримуючи людей та надихаючи їх на віру в перемогу. Так, манера виконання, близька артистам стилістика, сенсове навантаження треків, що насичене часто філософським контекстом органічно поєднується у їх творчості. Тарас Тополя, що є солістом гурту «Антитіла» встиг і на фронті поборотися, і записати у власній специфіці декілька патріотичних сильних треків, що країна слухає наразі у радіоефірах. Особливо відзначимо композицію «Фортеця Бахмут», яка має потужну енергетику і написана в стилістиці гурту. Цей трек, безумовно символізує боротьбу і силу українського народу, піднімаючи його дух та надихаючи бійців на перемогу. Композиція цього гурту «Мій сокіл» також створена в рок-стилістиці з потужним текстом як трек до німецької комп'ютерної гри, адже ця пісня перегукується з сьогоденними реаліями, де гравці від імені українських пілотів мають перемогти ворога. До того ж ця комп'ютерна гра фінансує ЗСУ. То ж, цей трек став по справжньому символічним у творчості гурту.

Павло Гоц разом з Ярославом Яровенко створили цікавий проект гурт «Назва». Артисти за освітою професійні музиканти. Їх творчість має акцентуацію на застосуванні їх улюбленого поєд-

нання інструментів (альт, клавіші, флор-том, контрабас), що хлопці втілюють з допомогою експресивного виконання та суттєвої фольклоризації їх композицій. Найвідомішим їх треком стала пісня «Сігеле-мігеле», яку аудиторія почула на національному відборі Євробачення. Ця композиція втілюється в оригінальній формі і колоритному звучанні. Таким чином, творчий стиль-імідж і манеру виконавців складно з кимось переплутати, а насичення фольклором вітчизняної сучасної естрадної пісні вже безумовно стало тенденцією в українській музичній культурі.

Особливо варто наголосити, що авторські композиції виконавця Монатіка мають свою оригінальну специфіку, адже вони часто вбирають емоційні речитативні тексти, які спираються на гостру ритмічну базу і несуть значний сенсовий зміст. До речі з лютого 2024 року він як автор зробив переклад своїх пісень українською і гастролює допомагаючи ЗСУ. Монатік пише композиції не лише для власного виконання, а і для інших артистів. Але ті авторські треки, що він втілює у власному репертуарі створено у характерній для нього експресивній подачі з хореографічним оформленням і великими змістовними емоційно насиченими речитативами. Його альбом «Арт оборона» з одноіменною композицією, який створювався автором-виконавцем з березня по травень 2022 року, має важливе значення для нашого народу, адже в нього входять такі твори як: «І навіть, якщо в мене залишився лише день», «Ми вистоїмо», «From U to z». Всі його треки в цей період стали більш агресивними за змістом але базуються на подібній і близькій йому впізнаваній за його творчим почерком бітовій основі.

Все більше створюється треків новими українськими солістами і гуртами, які розпочинають свою роботу також з авторських композицій, які зараз потрібні вітчизняній аудиторії. Оскільки нова якісна авторська музика формує смаки масової аудиторії, важливо щоб вона дійсно не лише розміщувалася в інтернеті, а і звучала частіше на радіо.

Висновки. Варто підкреслити, що аранжування авторських композицій кожного відомого українського виконавця має зазвичай оригінальне звучання, адже саунд кожного конкретного проекту має свою специфічну палітру, складовими якої є ритмічна бітова структура, використання колоритних інструментів та певних не ординарних прийомів, які зазвичай застосовує конкретний артист. У кожного виконавця є певні впізнавані деталі, за якими навіть по вступу пісні можна сказати хто її створив (наприклад: Монатік, Олександр Пономарьов, Джамала, Jerry Neil чи Дзідзьо).

Стосовно тематики, можна стверджувати, що на сучасному етапі розвитку музичної культури України масовий глядач залюбки сприймає не лише розважальний, а і змістовний насичений глибокий контент композицій авторів-виконавців (треки Джамали, Монатіка, Jerry Heil), що допомагає замислитись над життям, зробити вірні життєві висновки, надихнутися до мети. Хоча розважальний і ліричний контент також необхідний нашій аудиторії в складний період життя.

Отже, всі українські автори-виконавці продовжують працювати застосовуючи переважно близькі їм тенденції, не підлаштовуючись під масову аудиторію. І навпаки, різна аудиторія знаходить своїх близьких виконавців і всі якісні проекти мають своїх прихильників.

Проаналізувавши доробок авторів-виконавців, які зараз працюють на вітчизняній естраді, можна зробити висновок, що українські естрадні артисти звикли втілювати власні оригінальні мис-

тецькі проекти, спираючись на свою специфічну вокальну манеру та творчий почерк, застосовуючи близьку їм тематику та стилістику у поєднанні з конкретним підбором інструментів, що спирається на певну специфічну ритмічну складову, часто наповнюючи треки фольклорними елементами на сучасній основі.

Таким чином, відзначимо, що якісний мистецький продукт втілюється на сучасному етапі комплексно. І творча складова виконавців разом з особливістю часу безумовно впливає на його формування, адже зараз найважливішими проектами є ті, що необхідні саме в нашій країні для вітчизняної аудиторії.

Перспективами подальших досліджень у сфері сучасного вітчизняного естрадного виконавства може стати більш детальний аналіз творчості окремих видатних українських виконавців, які вносять свій значний вклад у музичну культуру сьогодення України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Власова А. Ю. Культурологічний аспект сучасної української пісні та її мова. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2016. Вип. 1. 86-91.
2. Гатрич І. Г. Умови популяризації естрадної української пісні у вітчизняній музичній підготовці студентів. Наукові записки. Серія: педагогічні науки. 2020. Вип. 188. 44-48.
3. Іщенко О. Виконавська особистість в українській вокально-естрадній творчості XXI ст. Актуальні питання гуманітарних наук. 2022. Вип. 51, 133-141.
4. Мозговий М. П. Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні. Автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.01 «Теорія та історія культури». Київ. 2007. 19 с.
5. Овсяннікова Н. Ю. (2022). Українська естрадна пісня: тенденції розвитку. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. Журнал. 2022. Вип. 1. 170-173.
6. Охитва Х. Українська естрадна пісня у музикознавчих дослідженнях: наукова панорама. Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку : Зб. наук. пр. : наук. записки Рівненського державного гуманітарного університету. Напрямок : Мистецтвознавство. 2020. Вип. 34. 221-226.
7. Drozhzhina N., Yeroshenko O., Davydov S., Shchepakina V., Breslavets H., & Osypenko V. Variety Vocal Art in the Context of Integration into Society of the Future. Postmodern Openings. 2022. 13 (4), 01-13.

REFERENCES

1. Vlasova A. Yu. (2016). Kulturolohichnyi aspekt sучasnoi ukrainskoi pisni ta yii mova. [Cultural aspect of modern Ukrainian song and its language] Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv. – Visnyk of the National Academy of Managerial Personnel of Culture and Arts, 1, 86-91. [in Ukrainian].
2. Gatrach I. G. (2020). Umovy populiaryzatsii estradnoi ukrainskoi pisni u vitchyzniani muzychnii pidhotovtsi studentiv. [Conditions for the popularization of Ukrainian pop songs in the national musical training of students] Naukovi zapysky. Seriya: pedahohichni nauky. – Proceedings. Series: Pedagogical Sciences, 188, 44-48. [in Ukrainian].
3. Ishchenko O. (2022). Vykonavska osobystist v ukrainskii vokalno-estradnii tvorchosti XXI st. [Performing personality in the Ukrainian vocal pop art of the 21st century] Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. – Current issues of humanitarian sciences, 51, 133-141. [in Ukrainian].
4. Mozgovyi M. P. (2007) Stanovlennia i tendentsii rozvytku ukrainskoi estradnoi pisni. [Formation and development trends of Ukrainian pop song] Avtoreferat dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. Mystetstvoznavstva – Abstract of the thesis. for obtaining sciences. candidate degree art history: special. 17.00.01 “Theory and History of Culture”. Kyiv. 19 p. [in Ukrainian].
5. Ovsyannikova N. Yu. (2022). Ukrainska estradna pisnia: tendentsii rozvytku. [Ukrainian pop song: development trends] Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv : nauk. Zhurnal. – Visnyk of the National Academy of Managers of Culture and Arts: Science. magazine, 1, 170-173. [in Ukrainian].
6. Okhitva H. (2020). Ukrainska estradna pisnia u muzykoznavchyykh doslidzhenniakh: naukova panorama. [Ukrainian pop song in musicological research: a scientific panorama] Ukrainska kultura : mynule, suchasne, shliakhy rozvytku : Zb. nauk. pr. : nauk. zapysky Rivnenskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu. Napriam : Mystetstvoznavstvo – Ukrainian culture: past, present, ways of development: Collection. of science pr.: Sci. notes of the Rivne State Humanities University. Direction: Art Studies, 34. 221-226. [in Ukrainian].
7. Drozhzhina N., Yeroshenko O., Davydov S., Shchepakina V., Breslavets H., & Osypenko V. (2022). Variety Vocal Art in the Context of Integration into Society of the Future. Postmodern Openings, 13 (4), 01-13.